

Priloga: Rzd-01-18-00003-01

Datum: 18.4.2018

opis enote nesnovne kulturne dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE

EID: **2-00063**

Ime enote: **Pritrkavanje**

Sinonimi imena enote:

2. OPIS ENOTE DEDIŠČINE

Zvrst dediščine: **uprizoritve in predstavitve**

Podzvrsti:

inštrumentalna glasba

Tipološka gesla:

zvonjenje, ljudska glasba, cerkvena glasba

Kratek opis:

Pritrkavanje je način izvajanja ritmičnih obrazcev z udarjanjem kemblja ob obode cerkvenih zvonov. Kot del ljudske glasbene tradicije ga skupine pritrkovalcev izvajajo po celotni Sloveniji, največkrat na dan cerkvenega praznika.

Opis:

Pritrkavanje (narečno tudi potrkavanje, klenkanje, klonkanje, linganje, natolkavanje, trijančenje itd.) je način izvajanja ritmičnih obrazcev s kembljem na cerkvene zvonove. Tehnično se navadno izvaja tako, da vsak pritrkovalec prime za kembelj zvona in v vnaprej določenem zaporedju udarja s kembljem ob udarni obroč zvona, pri čemer se glasovi zlivajo v ritmično melodijo. Ponekod tudi en pritrkovalec igra na dva ali več zvonov hkrati, pri čemer si pomaga z vzvodi. Pritrkava se tudi tako, da eden izmed zvonov niha (navadno največji), na druge, ki so v mirujočem položaju, pa se pritrkava, čemur pravimo pritrkavanje letečih viž.

Pritrkavanje sodi v ljudsko ali cerkveno glasbeno dejavnost, saj ga navadno izvajajo amaterski glasbeniki – pritrkovalci v kontekstu cerkvenih praznikov. S pritrkavanjem obeležujejo večje katoliške praznike na Slovenskem, in sicer tako, da navadno pritrkavajo dan pred praznikom, s čimer se naznanja prihajajoči praznik, ter na dan praznika, pred mašnim obredom in po njem. Ob nekaterih priložnostih ponekod pritrkavajo tudi ob posvetnih dogodkih, vendar redkeje (npr. občinski praznik, državni praznik). Nekatere zakonitosti pritrkavanja so skupne, mnogo pa je lokalno posebnih razlikujejo se predvsem v tehničnih in glasbenih vidikih pritrkavanja (npr. pritrkavanje enega pritrkovalca na več zvonov, pritrkavanje s klavirji, pritrkavanje letečih in stoječih viž, pritrkavanje melodično ali ritmično strukturiranih viž).

V pritrkovalskih skupinah sodelujejo moški, ženske, mladina in otroci. Za pritrkavanje je značilno, da se je prenašalo po t. i. ustnem in pisnem izročilu. Mnogi starejši pritrkovalci pripovedujejo, da so se pritrkavanja učili tako, da so pod zvonikom poslušali izkušene pritrkovalce in potem pritrkavanje vadili na razne kovinske predmete ali steklenice. Šele ko so nekaj pritrkovalskih viž obvladali, so se lahko priključili izkušenim pritrkovalcem. Pitrkovalci so razvili tudi svoj sistem zapisovanja pritrkovalskih viž, s katerim so si olajšali pomnjenje glasbe, omogočali glasbeni prenos na druge pritrkovalce in tudi ohranili glasbo. Tudi danes prenos

znanja poteka na oba načina, pisno in ustno, pri čemer je zelo zanimiv razvoj mnogih notacijskih sistemov, ki so se razvili v skladu z glasbenimi zakonitostmi pritrkavanja (npr. s črkami, številkami, barvami, grafičnimi znaki, onomatopetičnimi zlogi ...).

Do 19. stoletja v virih omembe pritrkavanja ne najdemo, vendar pa lahko sklepamo, da je bilo navzoče že prej, vsaj od časa množične gradnje cerkvenih zvonikov v Sloveniji, tj. 17. stoletja dalje. Tradicija pritrkavanja je bila v nekaterih krajih prekinjena zaradi zgodovinskih ali političnih razlogov, kot so odvzemi zvonov med prvo in drugo svetovno vojno ter omejitve zvonjenja in pritrkavanja po drugi svetovni vojni ter nenaklonjen odnos oblasti do pritrkovalske tradicije kot oblike verskega izraza v tem obdobju. Pritrkavanje se je močno okrepilo v devetdesetih letih 20. stoletja, ko so mnoge cerkve dobile nove zvonove, nastajati so začela združenja pritrkovalcev, začeli so prirejati srečanja pritrkovalcev in pritrkovalska tekmovanja, vzpostavili so pravila, izvajali tečaje, poletne šole ipd

Datacija:

17. stol. (domnevno), prva polovica 19. stol.

3. LOKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

Naselje: **OSTALO (OSTALO)**

Opis lokacije:

Slovenija

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **0** X: **0**

4. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

več nosilcev

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02_00063.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Mojca Kovačič, 2006

6. VARSTVENE USMERITVE ZA ENOTO

Kategorija usmeritev: **drugi ukrepi ohranjanja nesnovne dediščine**

Opis usmeritev:

osnovne varstvene usmeritve za nesnovno dediščino

7. PRISTOJNOSTI

Pristojna institucija: **Slovenski etnografski muzej**

Strokovna področja:

etnologija, etnomuzikologija

8. POVEZAVA ENOTE Z DRUGIMI ENOTAMI REGISTRA

Register nesnovne kulturne dediščine:

Register nepremične kulturne dediščine:

Register premične kulturne dediščine:

9. UTEMELJITEV VPISA

Pritrkavanje je pomemben del slovenske glasbenokulturne dediščine. Je tradicijska oblika glasbe, ki se že vsaj dve stoletji ohranja in razvija med amaterskimi glasbeniki. Pritrkavanje je prepoznano tudi kot del identitetnega izraza Slovencev, saj se pritrkavanje predstavlja tudi v drugih državah kot glasbeni izraz slovenskega naroda.

10. OMEJITVE GLEDE JAVNOSTI PODATKOV

Omejitve: **ni omejitev glede javnosti podatkov**

11. OPOMBE

12. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **centroid ni določen**

Natančnost območja: **območje ni določeno**

13. VPIS V REGISTER

Vpis dne: **18.4.2018**

Št.: **Rzd-01-18-00003-03**

Razlog: **pobuda**

14. SPREMEMBA REGISTRA

Sprememba dne:

Št.:

Razlog:

15. IZBRIS IZ REGISTRA

Izbris dne:

Št.:

Razlog:

16. ZAZNAMKI

Številka: Rzd-01-18-00003-11-01

Datum: 18.4.2018

opis nosilca enote nesnovne dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00063**

Ime enote: **Pritrkavanje**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **178**

Pritrkovalsko društvo Ivan Mercina

Ulica Quiliano 2

5270 Ajdovščina

<https://sl-si.facebook.com/Pritrkovalsko-dru%C5%A1tvo-Ivan-Mercina-118676321507685/>

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Pritrkovalsko društvo Ivan Mercina je prevzelo ime po pritrkovalcu, zvonoslovcu, glasbeniku in skladatelju Ivanu Mercini. Pritrkovalci PD Ivan Mercina njegovo delo nadaljujejo in nadgrajujejo, saj se trudijo združiti vse pritrkovalce v Koprski škofiji in širše po Sloveniji. Društvo, ki je bilo ustanovljeno leta 2006, združuje strokovnjake in ljubitelje pritrkavanj na cerkvene zvonove. Pritrkovalci se redno udeležujejo pritrkovalskih srečanj po Sloveniji, organizirajo srečanja in tekmovanja v svoji regiji, pomagajo drugim pritrkovalskim skupinam pri organizaciji in skrbijo, da svoje znanje prenašajo na mlajše generacije. Najodmevnejša projekta društva sta »Vipavska pritrkava«, v katerem so se po določenem zaporedju oglašali zvonovi v Vipavski dolini, kar je snemala tudi nacionalna televizija, ter prireditve ob desetletnici delovanja, na kateri so poleg glasbe na zvonove z avdiovideo projekcijo prikazali zgodovino zvonov, strokovne prispevke o zvonovih in delovanje društva.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **AJDOVŠČINA (AJDOVŠČINA)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **415141** X: **83300**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00178.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Gregor Babič, 2015

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **18.4.2018**

Razlog: **pobuda**

Številka: **Rzd-01-18-00003-03**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Razlog:

Številka:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Razlog:

Številka:

11. ZAZNAMKI